

Tijdens de lieldag in Emmeloord werden de resultaten van het lelieonderzoek op ROL gepresenteerd, maar het ging ook om de toekomst van het proefveld zelf.

LELIEDAG 2022

Veel aandacht voor vergroening

“Gewasbescherming is een hoofdpijndossier geworden. Zijn we straks allemaal biologisch, ook als we dat niet willen?”, trapte KAVB-productgroepvoorzitter Gerard Menting af tijdens de Leliedag 2022 in Emmeloord. Hij hekelde het gebrek aan alternatieven voor de middelen die wegvallen. Ondertussen loopt er veel onderzoek naar vergroening.

Tekst: Koen van Wijk | Fotografie: Total Systems, René Faas

De eerste Leliedag die sinds februari 2020 werd georganiseerd, trok op 16 juni zo'n zestig bezoekers. De organisatoren KAVB en Stichting ROL (Regionaal Onderzoek Lelieteel) hadden veel ruimte in het programma ingepast, zodat telers, onderzoekers, toeleveranciers en andere aanwezigen

veel tijd hadden om bij te praten. Veel aandacht ging uit naar verduurzaming van de teelt, maar ook bedreigingen bleven niet onbenoemd. Oorlog, hoge energieprijzen, een rigoureuze stikstofbeleid en de vele handhavingverzoeken op gebruik van gewasbescherming maken het geen makkelijke tijd. Hoe kan de teelt groener

worden en kun je ondanks een krappere middelenpakket toch bollen blijven telen van de hoge kwaliteit waar de export naar vraagt? Dat houdt telers erg bezig. Veel wordt verwacht van het Project Duurzame Bollenteelt Drenthe dat vorig jaar van start ging. Het project is ontstaan na commotie rond de lelieteelt in gemeente Westerveld. Maar de proefopzet is zo compleet ingestoken dat het project landelijke impact heeft, zo bleek uit de workshop. Tijdens een andere workshop presenteerde onderzoeker Frank Kreuk van Vertify in Zwaagdijk de resultaten van virusproeven van afgelopen seizoen en toonde de mogelijkheden van ecologische middelen voor de bestrijding van vuur en Fusarium en het resultaat van ontsmetten. Ook was er aandacht voor de veredeling, met een presentatie van Anita de Haan van Hobaho/Dümmen Orange. Wellicht kunnen moderne veredelingstechnieken een uitweg bieden uit de huidige afhan-

kelijkheid van chemie en zorgen voor weerbaarder lelierassen.

Monique Mul van CLM lichtte de mogelijkheden van het beslissingsondersteunend systeem (BOS) voor de lelieteelt toe. Twee seizoenen met proeven toonden al aan dat met behulp van dit waarschuwingssysteem het aantal bestrijdingen van Botrytis (vuur) valt te reduceren. Telers kunnen zo in plaats van preventief meer gericht te werk gaan met bespuitingen.

TOEKOMST ROL

De aanpak van het praktijkonderzoek in het Drentse project roept bij het bestuur van ROL de vraag op wat hun nut nog is in de toekomst, dat liet dagvoorzitter en ROL-coördinator Dirk Osinga weten. “Binnen het project is heel veel onderzoek uitgerold, maar alle proeven zijn bij individuele telers opgeplant. Er was geen enkele vraag die zo lastig en risicovol was dat een beroep op onze proefvelden is gedaan.” Daar komt bij dat de proeflocatie in Vledder dicht bij Natura 2000-gebied ligt. “We zijn ons er pijnlijker van bewust dat je tegenwoordig dan een handhavingsverzoek kan verwachten. De vraag is of wij die locatie nog jarenlang in stand zullen houden”, aldus Osinga die er zelf volgend jaar mee stopt. Ook de financiering van projecten verandert vanwege de vervanging van het lelietfonds door het gezamenlijke onderzoeksprogramma, vertelt hij. “Wij hebben nog geen toestemming voor de Algemeen Verbindend Verklaring, dus weten niet of we door kunnen.”

ECOLOGISCHE LELIETEELT

Verify presenteerde de resultaten van virusproeven van afgelopen seizoen en de toepassing van ecologische middelen bij de bestrijding van Botrytis en Fusarium. In de proefopzet van 2021 werd twaalf behandelingen vergeleken, in de cultivars Courier en Sorbonne. Uit de huidige proeven concludeerde Frank Kreuk dat vuurbestrijding met biologische middelen leidt tot veel minder goede resultaten, met tientallen procenten meer afsterving door Botrytis dan bij de chemische behandeling. Biologische middelen voegen nog weinig toe in deze gevoelige cultivars, stelt hij.

Positief is dat je aantoonbaar flink kunt reduceren op chemische middelen om toch goede opbrengsten te halen. “In ons onderzoek is in de loop der jaren bij minder gevoelige soorten al een reductie van 50 tot 60 procent chemie behaald, met dezelfde opbrengst.”

Verder lijkt bolbehandeling met de relatief nieuwe techniek flowschuimen – in plaats van dompelen – ook voor lelies een kans-

rijke techniek. Het eerste jaar onderzoek geeft in ieder geval goede gewasresultaten, en minder druk van Fusarium. De technische toepassing is bij leliebollen echter nog wel een uitdaging.

SYSTEEMAANPAK IN DRENTHE

Duurzame Bollenteelt Drenthe gaat uit van een holistische benadering, legde projectleider Janny Peltjes van HLB tijdens de workshop uit. “Het draait om een systeem aanpak waarbij alle facetten worden meegenomen om duurzamer te worden.” Ze somt op: een gezonde bodem creëren, gezond uitgangsmateriaal en sterke soorten, middelen met minder milieubelasting toepassen, zorg voor biodiversiteit en natuurlijke vijanden in de omgeving en gebruik technieken voor precisie teelt. Dit is uitgewerkt in vele praktijkproeven voor de aanpak van onder meer luis, virus, schimmel en onkruid.

Haar collega Sanne Graafstra presenteerde de resultaten van de bladluismonitoring na het eerste jaar. Daaruit bleek het toepassen van een spuitbaan zonder virus-

bestrijding, maar met minerale olie een positief effect had op het aantal luizen. “Hier werd de luisdruk ingeperkt doordat er veel meer natuurlijke vijanden in het gewas actief waren. Een mooie uitkomst waar we dit jaar verder naar kijken.” Via Kritische prestatie indicatoren (KPI) werken de deelnemende telers aan verduurzaming. Het project moet een fundamentele verandering van de lelieteelt opleveren, gericht op weerbare planten in een weerbaar systeem. Ook het bevorderen van de dialoog met de omgeving is een doelstelling.

De aanwezige telers waren het eens met de stelling dat deze pilot symbool staat voor noodzakelijke veranderingen in de sector. ‘We hebben geen keuze’, daar kwam de reactie op neer. Ze verwachten dat er teeltechnisch veel oplossingen komen om meer biologisch te gaan telen. “Maar de opbrengst van de bollen bepaalt hoe ver we kunnen gaan. Het wordt zoeken naar een nieuwe balans, maar je moet deze weg wel inslaan”, stelde een van de telers. ♡

Het eerste jaar onderzoek naar het effect van flowschuimen in lelies geeft goede resultaten. In tulp wordt de techniek al gebruikt.